

THỰC TRẠNG TRIỂN KHAI CÁC HOẠT ĐỘNG BẢO HIỂM XÃ HỘI DÀNH CHO NGƯỜI LAO ĐỘNG CHỊU ẢNH HƯỞNG CỦA DỊCH COVID-19 TẠI TỈNH HÀ TĨNH

Nguyễn Thu Hiền

Trường Đại học Hà Tĩnh

Email: hien.nguyenthu@htu.edu.vn

Ngày nhận bài (received): 30/5/2023

Ngày nhận bài sửa (revised): 15/7/2023

Ngày nhận đăng (accepted): 25/7/2023

Tóm tắt

Chính sách bảo hiểm xã hội (BHXH), bảo hiểm y tế (BHYT) và bảo hiểm thất nghiệp (BHTN) là những trụ cột chính sách của hệ thống an sinh xã hội (ASXH) nước ta, đặc biệt vai trò đó được khẳng định đối với người lao động (NLĐ) chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19. Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính và định lượng, đưa ra đánh giá thực trạng triển khai các hoạt động bảo hiểm dành cho NLĐ chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19 tại tỉnh Hà Tĩnh từ năm 2020 đến nay, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả thực hiện các chính sách an sinh về bảo hiểm thời gian tới.

Từ khóa: An sinh xã hội, Bảo hiểm xã hội, Bảo hiểm y tế, Bảo hiểm thất nghiệp, Covid-19, Hà Tĩnh.

The situation of implementation of social insurance activities for employees affected of the Covid-19 in Ha Tinh province

Abstract

Social insurance, health insurance and unemployment insurance policies are the policy pillars of our country's social security system, especially that role is confirmed for workers affected by the pandemic Covid-19. The article uses qualitative and quantitative research methods to assess the current situation of implementing insurance activities for employees affected by the Covid-19 epidemic in Ha Tinh province from 2020 to present. thereby proposing some solutions to improve the effectiveness of the implementation of insurance policies in the coming time.

Keywords: Social security, Social insurance, Health insurance, Unemployment insurance, Covid-19, Ha Tinh.

1. Đặt vấn đề

Ở nước ta, việc thực hiện các hoạt động ASXH được Đảng và Nhà nước xác định là một nhiệm vụ quan trọng của công cuộc đổi mới đất nước. Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần

thứ XIII của Đảng đã nêu rõ một trong những định hướng phát triển đất nước giai đoạn 2021-2030, đó là cần tiếp tục đổi mới chính sách BHTN, giải quyết việc làm cho NLĐ khu vực phi chính thức... Qua đó, xác định đúng vị trí, vai trò của ASXH đối với sự phát triển đất nước, là cơ sở, điều kiện để người dân được thụ hưởng nhiều hơn thành quả tăng trưởng kinh tế ở Việt Nam. Để bảo đảm ASXH phải dựa trên ba trụ cột nhằm thực hiện ba chức năng chiến lược của hệ thống ASXH gồm có: Thứ nhất, giảm thiểu rủi ro thông qua BHXH, BHYT, BHTN. Thứ hai, khắc phục rủi ro thông qua bảo trợ xã hội, giảm nghèo bền vững, chính sách người có công. Thứ ba, phòng ngừa rủi ro trên cơ sở việc làm bền vững, phục hồi và phát triển thị trường lao động, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Đặc biệt, hoạt động giảm thiểu rủi ro thông qua BHXH, BHYT và BHTN có vai trò rất quan trọng trong hệ thống ASXH của nước ta.

Trong bối cảnh đại dịch Covid-19 đã, đang và sẽ có những tác động to lớn đến mọi mặt đời sống xã hội, nhiều tác động được dự báo sẽ kéo dài ngay cả khi hết dịch, hầu như tất cả các đối tượng người dân đều chịu ảnh hưởng về tinh thần, vật chất, sinh kế... kể cả NLĐ ở khu vực chính thức và phi chính thức. Các hoạt động hỗ trợ về chính sách BHXH dành cho người dân nói chung và NLĐ chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19 nói riêng trở thành “cứu cánh” cho họ hơn lúc nào hết. Hàng năm, có những báo cáo về các hoạt động thực hiện chính sách BHXH trong bối cảnh chịu tác động đại dịch của cơ quan BHXH từ Trung ương đến địa phương, tuy nhiên, đến nay chưa có nghiên cứu chính thức nào khảo sát, đánh giá hoạt động hỗ trợ BHXH, BHYT và BHTN dành cho NLĐ chịu ảnh hưởng bởi dịch Covid-19 tại tỉnh Hà Tĩnh.

Bài viết này sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính và định lượng, khảo sát đối với đối tượng quản lý và người dân để đưa ra thực trạng triển khai các hoạt động BHXH dành cho NLĐ chịu ảnh hưởng của dịch bệnh từ đầu năm 2020 đến nay, từ đó đề xuất giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả việc thụ hưởng chính sách về bảo hiểm dành cho NLĐ chịu ảnh hưởng của đại dịch Covid-19 nói riêng và người dân nói chung trong thời gian tới.

2. Thực trạng triển khai các hoạt động bảo hiểm dành cho người lao động chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19 tại tỉnh Hà Tĩnh giai đoạn 2020-2022

Bảo hiểm là sự bảo đảm thay thế hay bù đắp một phần thu nhập của NLĐ khi họ gặp rủi ro trong đời sống thông qua việc đóng thường xuyên một khoản tiền cho tổ chức tương ứng với xác suất xảy ra và chi phí của rủi ro liên quan đến NLĐ và gia đình họ. Chính sách bảo hiểm tốt đóng vai trò tích cực cho sự ổn định KT-XH, mang đến trạng thái an toàn về tinh thần, giảm bớt sự lo âu trước rủi ro, bất trắc cho người được bảo hiểm; giảm sức ép đối với hệ thống phúc lợi xã hội. Cấu trúc này bao gồm: BHYT, BHXH (tự nguyện và bắt buộc), BHTN. Các chính sách BHXH, BHYT, BHTN đã củng cố góp phần đảm bảo ASXH toàn diện và vững chắc hơn.

Đảng và Nhà nước đã và đang thực hiện nhiều chính sách ASXH dành cho đối tượng ảnh hưởng bởi dịch Covid-19 liên quan đến chính sách BHXH theo Nghị quyết 42/NQ-CP, Nghị quyết 68/NQ-CP, Nghị quyết 116/NQ-CP, Nghị quyết 154/NQ-CP... của Chính phủ như

hỗ trợ giảm mức đóng vào quỹ BHTN, chi hỗ trợ trực tiếp bằng tiền mặt từ quỹ BHTN, điều chỉnh mức đóng vào quỹ bảo hiểm tai nạn lao động - bệnh nghề nghiệp, tiếp nhận hồ sơ và giải quyết tạm dừng đóng vào quỹ hưu trí và tử tuất, hỗ trợ kinh phí đào tạo bồi dưỡng nâng cao trình độ kỹ năng nghề để duy trì việc làm...

Dựa vào các chính sách, hướng dẫn chỉ đạo từ BHXH Việt Nam, BHXH Hà Tĩnh đã và đang thực hiện những hoạt động ASXH dành cho NLĐ chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19, đạt được nhiều kết quả đáng ghi nhận từ các chính sách về bảo hiểm nói chung cho đến các chính sách ASXH cụ thể áp dụng trong điều kiện dịch bệnh [Xem bảng 2.1].

Bảng 2.1. Kết quả thực hiện các chính sách về BHXH, BHYT và BHTN của BHXH Tỉnh Hà Tĩnh từ năm 2020 đến năm 2022

TT	Năm	2020	2021	2022
1	Tổng thu BHXH, BHYT, BHTN	2.684 tỷ đồng	2.838 tỷ đồng	3.034 tỷ đồng
2	Tổng số tiền nợ phát sinh tính lãi BHXH, BHYT, BHTN	80 tỷ đồng	90 tỷ đồng	83,67 tỷ đồng
3	Tạm dừng đóng BHXH do bị ảnh hưởng của Covid-19	100 đơn vị với 2.959 lao động, số tiền tạm dừng đóng là 8,6 tỷ đồng	-	-
4	Xác nhận danh sách lao động tạm hoãn HĐLĐ, nghỉ việc không lương	13 đơn vị với 520 lao động	-	-
5	Số người tham gia BHXH bắt buộc	84.622 người	89.900 người	92.720 người
6	Số người tham gia BHXH tự nguyện	28.200 người	39.200 người	52.826 người
7	Số người tham gia BHYT	1.073.800 người	1.091.600 người	1.121.986 người
8	Số người tham gia BHTN	73.200 người	78.500 người	81.587 người
9	Tiếp nhận và giải quyết hồ sơ hưởng chế độ các loại, trong đó có giải quyết hồ sơ trợ cấp thất nghiệp	Trên 38.181 lượt hồ sơ hưởng chế độ các loại, trong đó có 7.226 hồ sơ trợ cấp thất nghiệp, với số tiền chi trả BHTN là trên 80 tỷ đồng.	Trên 33.000 lượt hồ sơ hưởng chế độ các loại, trong đó có 4.700 hồ sơ trợ cấp thất nghiệp.	Trên 63.308 lượt hồ sơ hưởng chế độ các loại, trong đó có 7358 hồ sơ trợ cấp thất nghiệp.

Nguồn: BC tổng kết năm 2020, 2021 và 2022 của BHXH tỉnh Hà Tĩnh

Theo kết quả của BHXH Tỉnh Hà Tĩnh trong ba năm qua, đặc biệt vào những thời điểm dịch bệnh bùng phát thì các hoạt động về BHXH, BHYT và BHTN luôn được thực hiện thường xuyên, số người tham gia và tổng thu bảo hiểm đều tăng dần giữa các năm,

thực hiện tốt công tác bao phủ về bảo hiểm cho người dân. Đặc biệt, trong năm 2020 từ những ngày đầu chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19, mặc dù có những trở ngại trong cách phòng chống dịch nhưng tỉnh Hà Tĩnh đã thực hiện tạm dừng đóng BHXH cho 100 đơn vị với 2.959 lao động, số tiền tạm dừng đóng là 8,6 tỷ đồng; xác nhận danh sách lao động tạm hoãn HĐLĐ, nghỉ việc không lương cho 13 đơn vị với 520 lao động. Hằng năm, BHXH tỉnh tổ chức xét duyệt chế độ BHXH kịp thời cho NLĐ đảm bảo trả kết quả đúng thời gian quy định gồm các loại hồ sơ về chế độ hưởng hàng tháng, chế độ nhận một lần; ốm đau, thai sản, trợ cấp thất nghiệp và các chế độ khác. Giai đoạn 2020-2022, BHXH tỉnh Hà Tĩnh đã tiếp nhận và giải quyết tổng trên 134.489 lượt hồ sơ hưởng chế độ các loại [1], [2].

Năm 2020, tỉnh Hà Tĩnh đã thực hiện tốt chính sách về tiền lương, BHXH, BHTN và các quy định pháp luật về chính sách lao động và giải quyết việc làm cho NLĐ. BHXH, BHTN ngày càng mở rộng diện bao phủ (nhất là đối với lao động khu vực phi chính thức) và là một trong số tỉnh đầu tiên trong cả nước ban hành chính sách hỗ trợ đối với NLĐ tham gia BHXH tự nguyện giai đoạn 2020-2025, tỷ lệ bao phủ BHXH tăng nhanh. Đây chính là những minh chứng cho việc xử lý kịp thời chế độ cho NLĐ, phù hợp với các chủ trương đảm bảo an sinh của Đảng và Nhà nước. Năm 2021, việc thực hiện các chính sách hỗ trợ NLĐ và NSDLĐ gặp khó khăn do đại dịch Covid-19 theo Nghị quyết số 68/NQ-CP, Nghị quyết số 126/NQ-CP, Nghị quyết số 116/NQ-CP của Chính phủ và Quyết định số 23/2021/QĐ-TTg, Quyết định số 33/2021/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ tiếp tục được triển khai, đây là chính sách hết sức nhân văn, quy định về đối tượng thụ hưởng cụ thể rõ ràng, thủ tục và thành phần hồ sơ được tinh giản tối đa. Vì vậy, việc triển khai gói chính sách hỗ trợ hết sức thuận lợi, tạo điều kiện cho tỉnh Hà Tĩnh đẩy nhanh tiến độ thực hiện, có nhiều kết quả được đánh giá cao [Xem bảng 2.2].

Bảng 2.2. Kết quả thực hiện các chính sách hỗ trợ NLĐ và đơn vị sử dụng lao động (ĐVSĐLĐ) gặp khó khăn do dịch Covid-19 của BHXH Tỉnh Hà Tĩnh

Nghị quyết	Nội dung	Số lượt ĐVSĐLĐ và NLĐ được hỗ trợ	Kinh phí
QĐ 23/2021/QĐ-TTg 68/NQ-CP 126/NQ-CP	Thực hiện giảm mức đóng vào quỹ bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp	3.987 đơn vị sử dụng NLĐ 47.719 NLĐ	14.552 triệu đồng
68/NQ-CP 126/NQ-CP	Tiếp nhận hồ sơ và giải quyết tạm dừng đóng vào quỹ hưu trí và tử tuất	02 đơn vị sử dụng NLĐ 26 NLĐ	142 triệu đồng

68/NQ-CP 126/NQ-CP	Chính sách hỗ trợ đối với NLĐ thuộc 08 nhóm đối tượng 4,5,7,8,9,10,11, 12	33.865 đối tượng	45.063 triệu đồng
116/NQ-CP 24/2022/UBTVQH15	Chi hỗ trợ trực tiếp bằng tiền mặt từ quỹ BHTN	58.850 đối tượng	143,5 tỷ đồng
Tổng	Các gói hỗ trợ về bảo hiểm cho NLĐ và người SDLĐ bị ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19	140.460 đối tượng	203.257 triệu đồng

Nguồn: BC số 43/BC-SLĐTBXH ngày 8/4/2022 của Sở LĐ-TB-XH

Để triển khai kịp thời việc thực hiện các chính sách hỗ trợ NLĐ và NSDLĐ gặp khó khăn do đại dịch Covid-19, ngành BHXH tỉnh được phân công chủ trì thực hiện các chính sách hỗ trợ cho các đối tượng thuộc Nhóm 1: Giảm mức đóng vào Quỹ bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp; Nhóm 2: NLĐ và NSDLĐ tạm dừng đóng vào quỹ hưu trí và tử tuất theo Quyết định số 23/QĐ-TTg và Chính sách hỗ trợ giảm mức đóng BHTN từ 1,0% xuống 0,0% và chính sách hỗ trợ NLĐ tham gia BHTN theo Quyết định số 28/2021/QĐ-TTg ngày 01/10/2021 của Thủ tướng Chính phủ. Trong đó: Về chính sách giảm mức đóng vào Quỹ bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp: chỉ tính đến ngày 18/7/2021 (sau 10 ngày Quyết định số 23/2021/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ có hiệu lực thi hành), Hà Tĩnh hoàn thành xong việc thực hiện giảm mức đóng Quỹ bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp đối với 3.987 ĐVSĐLĐ, số lao động được giảm mức đóng từ 0,5% xuống 0%: 47.719 người, với tổng số tiền giảm đóng trong 12 tháng là: 14.552 triệu đồng. Về chính sách hỗ trợ NLĐ và NSDLĐ tạm dừng đóng vào quỹ hưu trí và tử tuất: nhờ thực hiện tốt các biện pháp phòng, chống dịch Covid-19, nên các ĐVSĐLĐ đang tham gia BHXH vẫn duy trì được các hoạt động sản xuất kinh doanh do đó số ĐVSĐLĐ, đơn vị sử dụng làm thủ tục đề xuất không nhiều, chỉ có 02 đơn vị đề xuất tạm dừng đóng quỹ hưu trí và tử tuất đối với 26 lao động, với tổng kinh phí đề nghị tạm dừng 142 triệu đồng. Về việc thực hiện chi trả hỗ trợ NLĐ từ quỹ BHTN theo Nghị quyết 116/NQ-CP của Chính phủ thì cao điểm năm 2021 đã chi trả cho 58.000 người với số tiền trên 141 tỷ đồng, năm 2022 chi trả 850 người với số tiền 2,5 tỷ đồng.

Năm 2022, trên địa bàn tỉnh có 5.881 đơn vị, ĐVSĐLĐ tham gia BHXH, BHYT, BHTN. Tổng số người tham gia BHXH 148.216 người, tỷ lệ bao phủ BHXH là 21,5%. Tổng số người tham gia BHTN: 82.632 người, đạt 12,0% lực lượng lao động trong độ tuổi. Tổng số người tham gia BHYT: 1.158.344 người, đạt tỷ lệ bao phủ khoảng 91,5% dân số [6].

Các hoạt động thực hiện chế độ về BHXH, BHYT và BHTN cho NLĐ của tỉnh trong ba năm qua đã được các người dân đánh giá cao. Khi được hỏi về đánh giá hiệu quả thực thi các hoạt động an sinh liên quan đến bảo hiểm, đa số ý kiến đều đánh giá ở mức

“Tốt” và “Rất tốt”, trong đó đánh giá về BHYT là ở mức cao nhất với tỉ lệ 79,4% lựa chọn của người được hỏi và ở mức đánh giá “Không tốt” cao nhất là ở hoạt động giảm mức đóng bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp với 20,1% [Xem bảng 2.3].

Bảng 2.3. Đánh giá các mức độ thực hiện hoạt động hỗ trợ NLD về các chế độ bảo hiểm (ĐVT:%)

TT	Các hoạt động về chế độ bảo hiểm	Mức độ đánh giá				
		Rất tốt (1)	Tốt (2)	Bình thường (3)	Không tốt (4)	Rất không tốt (5)
1	Tham gia BHXH	31,3	35,5	22,7	10,5	0,0
2	Tham gia BHYT	47,5	31,9	11,6	9,0	0,0
3	Hỗ trợ trợ cấp thất nghiệp từ Quỹ BHTN	36,8	38,8	21,5	2,1	1,3
4	Giảm mức đóng bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp	19,3	27,4	33,2	20,1	0,0
5	Tạm dừng đóng vào quỹ hưu trí và tử tuất	23,2	34,6	30,0	6,2	6,0

Xét tương quan biến số giới tính và độ tuổi với mức đánh giá “Tốt” và “Rất tốt” các hoạt động thực hiện hoạt động đảm bảo an sinh liên quan chế độ bảo hiểm, thì kết quả nghiên cứu thể hiện có những sự khác biệt đáng chú ý, cụ thể:

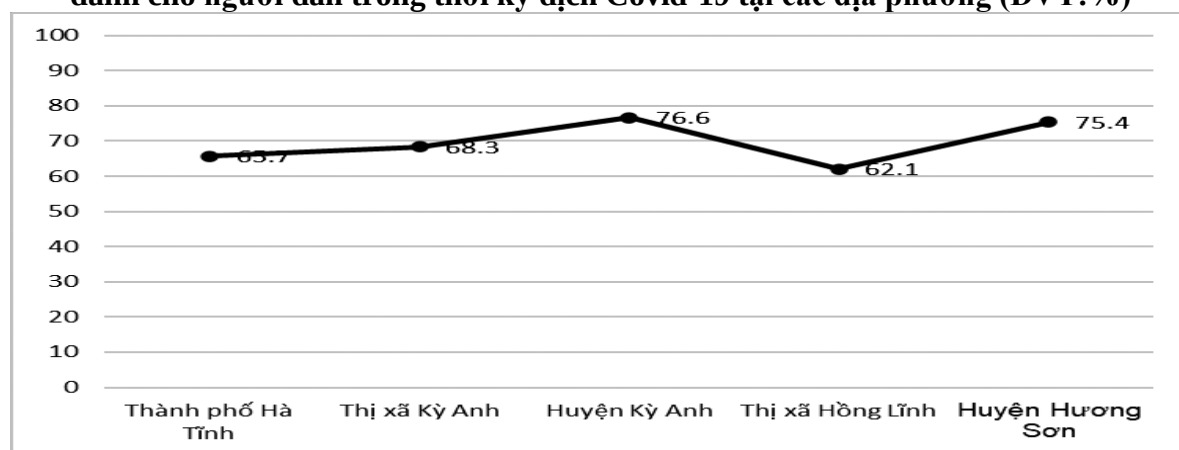
Xét theo giới tính, nhóm đối tượng khảo sát là nữ có đánh giá mức tốt hơn nhiều hơn so với nhóm nam trong hầu hết các hoạt động an sinh về bảo hiểm. Cụ thể, tỉ lệ trả lời “Tốt” trở lên về chính sách BHYT ở nhóm nữ là 39,5%, trong khi tỉ lệ này ở nhóm nam là 35,4%. Các con số tương ứng giữa nhóm nữ với nhóm nam về mức độ đánh giá đối với hoạt động tham gia BHXH là 29,3% so với 24,7% và đối với hoạt động hỗ trợ trợ cấp thất nghiệp từ Quỹ BHTN là 17,9% so với 16,5%. Đánh giá của nhóm nam chỉ tốt hơn mức đánh giá “Tốt” trở lên của nhóm nữ đối với hoạt động giảm mức đóng bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, với tỉ lệ trả lời “Tốt” trở lên ở nam giới là 19,1% so với tỉ lệ này ở nhóm nữ là 10,9% và hoạt động Tạm dừng đóng vào quỹ hưu trí và tử tuất với tỉ lệ nam cao hơn nữ tương ứng là 19,8% so với 9,4%.

Xét biến số độ tuổi, việc đánh giá mức độ các hoạt động về bảo hiểm của các đối tượng nghiên cứu thể hiện khác biệt đối với từng hoạt động. Theo kết quả khảo sát, tỉ lệ trả lời “Tốt” trở lên về tham gia BHXH và BHYT cao nhất ở nhóm tuổi từ 30 đến 39, với 31,4% và 26,1%, theo thứ tự tương ứng. Trong khi đó, tỉ lệ trả lời cùng mức đánh giá “Tốt” trở lên đối với hoạt động hỗ trợ trợ cấp thất nghiệp từ Quỹ BHTN và hoạt động giảm mức đóng bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp lại cao nhất đều ở nhóm tuổi từ 40 đến 49 với tỉ lệ tương ứng là 28,1% và 22,3%, còn hoạt động tạm dừng đóng vào quỹ hưu trí và

tử tuất có mức đánh giá “Tốt” trở lên cao nhất ở nhóm trên 50 tuổi (26,5%).

So sánh mức đánh giá “Tốt” và “Rất tốt” giữa các địa phương trong tỉnh thì lại không có sự chênh lệch đáng kể, điều này chứng tỏ mặc dù diễn biến phức tạp của dịch Covid-19 có mức độ ảnh hưởng khác nhau giữa các địa phương nhưng công tác thực hiện chế độ đảm bảo về bảo hiểm cho người dân đều được chú trọng thực hiện như nhau nên mức độ hài lòng của người dân tương đương nhau. Mức độ đánh giá “Tốt” trở lên đều đạt trên 62,0% ở các địa phương được khảo sát trong tỉnh Hà Tĩnh [Xem Biểu đồ 2.1].

Biểu đồ 2.1. Mức độ đánh giá “Tốt” về hoạt động thực hiện chế độ bảo hiểm dành cho người dân trong thời kỳ dịch Covid-19 tại các địa phương (ĐVT:%)

Thông tin từ Phòng vấn sâu với chính quyền địa phương cũng đồng ý với tính hiệu quả của hoạt động hỗ trợ bảo hiểm cho NLĐ chịu ảnh hưởng dịch bệnh: “*Dịch Covid-19 gây nhiều khó khăn trong công tác của ngành BHXH nói chung nhưng với sự nỗ lực, chủ động nên các hoạt động về BHXH, các chính sách hỗ trợ NLĐ và ĐVSDLĐ gặp khó khăn do dịch Covid-19 đã được BHXH Tỉnh thực hiện tốt, tạo được sự hài lòng cao trong cộng đồng, đặc biệt ở Thị xã Kỳ Anh, Thị xã Hồng Lĩnh, Huyện Hương Sơn...*” [Trích Phòng vấn sâu Số 5, Nam, 48 tuổi, BHXH Tỉnh].

3. Đánh giá kết quả thực hiện công tác hỗ trợ bảo hiểm xã hội dành cho người lao động chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19 tại Hà Tĩnh hiện nay

Các hoạt động về BHXH, BHYT và BHTN dành cho NLĐ chịu ảnh hưởng bởi dịch Covid-19 đã được tỉnh Hà Tĩnh triển khai linh hoạt, thích ứng với tình hình. Có thể nói, việc ban hành các Nghị quyết hỗ trợ NLĐ, NSDLĐ bị ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19 tiếp tục khẳng định sự quan tâm, lãnh đạo, chỉ đạo đúng đắn của Đảng, Quốc hội, Chính phủ trong việc hỗ trợ kịp thời, trực tiếp, thiết thực đối với NLĐ, NSDLĐ tham gia BHXH, BHTN vượt qua những khó khăn bởi đại dịch Covid-19. Qua đó, cũng khẳng định vai trò chủ động, tích cực của ngành BHXH Việt Nam nói chung, BHXH Hà Tĩnh nói riêng trong công tác tham mưu, đồng hành cùng Chính phủ và các Bộ, ngành, địa phương kịp thời đưa

ra các đề xuất, giải pháp hỗ trợ NLĐ, NSDLĐ bị ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19 khắc phục khó khăn, đảm bảo cuộc sống, phục hồi sản xuất, kinh doanh; thể hiện rõ nét tinh thần trách nhiệm, sự nỗ lực, quyết liệt trong công tác tổ chức thực hiện nhằm đảm bảo quyền lợi của người tham gia BHXH, BHYT, BHTN của ngành BHXH, góp phần ổn định đời sống nhân dân, phát triển KT-XH.

Tuy nhiên, trong quá trình triển khai các hoạt động về thực hiện chính sách BHXH dành cho NLĐ chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19 tại tỉnh Hà Tĩnh thời gian qua vẫn còn một số hạn chế, khó khăn nhất định.

Thứ nhất, mặc dù đã có nhiều chính sách, văn bản hướng dẫn thực hiện hỗ trợ về BHXH dành cho NLĐ nhưng vẫn còn một số chính sách thiếu đồng bộ, gây khó khăn lớn đối với NLĐ trong tiếp cận chính sách ASXH. Chẳng hạn như, theo Điều 43 Luật Việc làm 2013, hai nhóm đối tượng bắt buộc phải tham gia BHTN là NLĐ làm việc có giao kết hợp đồng và ĐVSDLĐ nên BHTN hiện hành chưa bao phủ hết tất cả đối tượng có quan hệ lao động. NLĐ có hợp đồng từ đủ 1 tháng đến dưới 3 tháng vẫn thuộc đối tượng tham gia BHXH bắt buộc nhưng không thuộc đối tượng tham gia BHTN, trong khi đây là đối tượng có nguy cơ mất việc làm cao, nên cần điều chỉnh quy định để chính sách này bao phủ rộng hơn đến các đối tượng NLĐ thụ hưởng.

Thứ hai, trong chính sách BHTN, ngoài việc được hưởng trợ cấp thất nghiệp thì NLĐ còn được hỗ trợ học nghề để tìm việc làm. Tuy nhiên, thực tế khảo sát, số người lựa chọn học nghề chiếm tỉ lệ rất thấp trong số người đề nghị hưởng trợ cấp thất nghiệp, có không ít trường hợp chỉ muốn nhận trợ cấp mà chưa quan tâm đến việc tham gia đào tạo để có việc làm mới. Nếu có, đa số chỉ lựa chọn một số nghề có trình độ sơ cấp như nấu ăn, pha chế, sửa chữa xe...

Thứ ba, do có nhiều chiêu trò lợi dụng các chính sách ASXH để lừa đảo NLĐ gặp khó khăn do dịch bệnh nên công tác hỗ trợ bị ảnh hưởng. Chẳng hạn như NLĐ nhận được tin nhắn giả mạo thông báo nhận tiền hỗ trợ từ đầu số 052... với nội dung truy cập đường link để nhận tiền. Mặc dù BHXH đã có cảnh báo nhưng vì tâm lý chủ quan nên vẫn có nhiều NLĐ tại Hà Tĩnh vẫn bị lừa truy cập vào đường link gây ảnh hưởng đến hoạt động hỗ trợ BHXH của chính quyền địa phương.

Ngoài ra, còn một số hạn chế khác về trình độ đội ngũ thực hiện chính sách BHXH, về cơ sở vật chất, về ứng dụng công nghệ thông tin để áp dụng phần mềm lọc trùng các đối tượng thụ hưởng chính sách... cũng gây khó khăn, ảnh hưởng đến hiệu quả thực hiện hỗ trợ BHXH, BHYT và BHTN dành cho NLĐ chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19 tại Hà Tĩnh.

4. Kết luận

Với những ảnh hưởng kéo dài của dịch Covid-19 đến đời sống NLĐ, tại Thông tư số 02/2023/TT-BYT ban hành ngày 09/02/2023, bệnh Covid-19 chính thức là bệnh nghề

nghề thứ 35 được hưởng chế độ bệnh nghề nghiệp của BHXH. Bộ Y tế hướng dẫn những người làm nghề, công việc theo quy định được chẩn đoán xác định mắc bệnh Covid-19 do tiếp xúc trong quá trình lao động trong thời gian từ ngày 01/02/2020 đến trước ngày 1/4/2023 được lập hồ sơ bệnh nghề nghiệp để khám giám định và được hưởng chế độ bệnh nghề nghiệp theo các quy định hiện hành. Đây được xem là một chính sách giúp NLĐ yên tâm khi thực thi các nhiệm vụ được giao, thể hiện được sự quan tâm của chính quyền các cấp đối với NLĐ. Ngày 19/6/2023, Ban chỉ đạo Quốc gia phòng chống dịch bệnh Covid-19 đã ra Thông báo kết luận của phiên họp thứ 20 Ban chỉ đạo do Thủ tướng Chính phủ chủ trì, với việc thống nhất chuyển Covid-19 từ bệnh truyền nhiễm nhóm A sang bệnh truyền nhiễm nhóm B. Tuy nhiên, tình hình dịch Covid-19 nói riêng và các dịch bệnh khác nói chung càng ngày càng diễn biến phức tạp, khó lường, các cấp chính quyền và người dân không thể chủ quan sau những tác động của hậu Covid-19 như hiện nay. Đặc biệt, để tiếp tục đạt hiệu quả trong công tác thực hiện chính sách BHXH, BHYT và BHTN đối với NLĐ, tỉnh Hà Tĩnh cần triển khai đồng bộ một số giải pháp chính như:

Một là, UBND tỉnh cần tiếp tục tham mưu góp ý nhằm điều chỉnh, bổ sung, ban hành các văn bản pháp luật bảo đảm khung pháp lý đầy đủ, đồng bộ, phù hợp, hiệu lực và khả thi như hoàn thiện hệ thống luật về ASXH, nhất là bổ sung, sửa đổi Luật BHXH... và chỉ đạo, ban hành các văn bản triển khai cụ thể các hoạt động về BHXH, BHYT và BHTN, tăng độ bao phủ về tỉ lệ người dân tham gia bảo hiểm tại các địa phương trong tỉnh.

Hai là, tập trung đẩy mạnh các hoạt động tuyên truyền để phổ biến đầy đủ chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước nói chung và các thông tin về BHXH, BHYT và BHTN nói riêng đến tận người dân kịp thời. Tiếp tục có chính sách khuyến khích, hỗ trợ để thúc đẩy NLĐ tham gia BHXH, BHYT, BHTN. Đồng thời, cần nâng cao mức hỗ trợ người dân tham gia BHXH tự nguyện thông qua việc hỗ trợ phí đóng BHXH tự nguyện ở một mức nhất định nhằm đảm bảo tính công bằng, ưu tiên các đối tượng dễ bị tổn thương như người nghèo, cận nghèo, người thu nhập thấp, người khuyết tật, người dân tộc thiểu số... Thực hiện kịp thời, chính xác, minh bạch các chính sách BHXH, BHYT, BHTN để thu hút NLĐ chủ động, tích cực tham gia.

Ba là, triển khai các chương trình hỗ trợ học nghề, đào tạo kỹ năng nghề nghiệp đáp ứng yêu cầu của thị trường lao động và nhu cầu việc làm bền vững của NLĐ. Đặc biệt là vai trò của Trung tâm dịch vụ việc làm, đa dạng hóa các hình thức kết nối giữa NLĐ và NSDLĐ nhằm tạo nhiều cơ hội việc làm cho NLĐ chịu ảnh hưởng của dịch bệnh.

Bốn là, tăng cường sự phối hợp giữa các đơn vị liên quan như BHXH và cơ quan truyền thông, nâng cao nhận thức của NLĐ tránh để kẻ xấu lợi dụng lòng tin, ảnh hưởng đến công tác hỗ trợ của chính quyền địa phương, nhất là ở những giai đoạn cao điểm.

Năm là, chú trọng công tác hậu kiểm, nâng cao trách nhiệm xã hội của đối tượng thụ hưởng BHXH, BHYT và BHTN. Trong quá trình triển khai, cần lưu ý đến tổ chức tổng kết đánh giá hiệu quả từng hoạt động bảo hiểm của địa phương để kịp thời phát huy lợi thế, khắc phục hạn chế nhằm có điều chỉnh kịp thời, nâng cao chất lượng các kiến nghị và chế tài thực hiện các kiến nghị sau hoạt động giám sát thực thi chính sách pháp luật về BHXH.

Để các giải pháp nêu trên được thực hiện có hiệu quả tỉnh Hà Tĩnh cần lập đề án, triển khai các cuộc điều tra khảo sát xã hội học có quy mô, nhằm xác định được nhu cầu của NLĐ, nắm bắt được các tâm tư nguyện vọng của người dân địa phương, căn cứ trên cơ sở khoa học để ban hành mọi quyết sách và chính sách liên quan đến NLĐ nhằm đáp ứng hiệu quả về thực hiện các chính sách BHXH - chính sách an sinh thiết thực, giàu ý nghĩa nhân văn dành cho người dân nước ta hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bảo hiểm xã hội tỉnh Hà Tĩnh (2021), *Báo cáo công tác chỉ đạo điều hành năm 2020, triển khai nhiệm vụ năm 2021*, ngày 12/1/2021.
- Bảo hiểm xã hội tỉnh Hà Tĩnh (2021), *Báo cáo kết quả thực hiện công tác năm 2021 và phương hướng nhiệm vụ năm 2022*, số 1656/BC-BHXH ngày 25/12/2021.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*.
- Nguyễn Thu Hiền (2023), *Hoạt động an sinh xã hội đối với người lao động chịu ảnh hưởng của dịch Covid-19 tại tỉnh Hà Tĩnh*, Đề tài NCKH cấp Trường, Trường Đại học Hà Tĩnh.
- Sở LĐ-TB-XH Hà Tĩnh (2022), *Báo cáo kết quả thực hiện các chính sách an sinh xã hội và hỗ trợ người lao động, người sử dụng lao động gặp khó khăn do đại dịch Covid-19*, số 43/BC-SLĐTBXH ngày 08/4/2022.
- Sở LĐ-TB-XH Hà Tĩnh (2022), *Báo cáo tình hình thực hiện các chỉ tiêu kế hoạch năm 2022, nhiệm vụ năm 2023 lĩnh vực Lao động-Người có công và xã hội*, số 230/BC-SLĐTBXH ngày 9/12/2022.